No. 2227 Zaterdag 11 September 1926. 43ste Jaargang

AMIGOE DI CURAÇAO

WEEKBLAD VOOR DE CURAÇAOSCHE EILANDEN

Dit Blad verschijnt elken Zaterdag.
Abonnementsprijs voor Curaçao, Bonaire, Aruba en de Bovenwindsche eilanden per drie maanden fl. 2.— bij vooruitbetaling.

Bureau van dit blad: St. Elisabeth's Gasthuis.
Administratie: St. Thomas-college.
DRUKKER. B. L. BOGAERS.

Voor het Buitenland per jaar fl. 10.—
Afzonderlijke nummers fl. 0.15.
Prijs der Advertentiën van 1—7 regels f. 0.50; voor elken regel meer 7½ cts.

De duurte van het leven en de levensstandaard op Curaçao.

De bekende Anonymus schreef in de *N, Rott. Ct.* van 6 Juli.

In hetgeen wij eenigen tijd geleden in dit blad schreven met betrekking tot de duurte van het leven op Curaçao, heeft een belangstellend lezer aldaar aanleiding gevonden aan de redactie eenige gegevens te verstrekken, waaruit zou volgen, dat wij — zacht uitgedrukt — een veel te gunstige voorstelling van zaken hebben gegeven.

Zeker — wij hebben het nooit ontkend en wij hebben het aan wie bij ons om inlichting kwamen nooit verheeld — het is tegenwoordig duur leven op Curaçao: In het bijzonder voor de menschen, die „stand" hebben op te houden en niet meer dan f 300 à f 400 per maand hebben om van te leven, en nog meer in het bijzonder voor de Hollanders of andere Europeanen, die, van kindsbeen af aan een bepaalde levenswijze gewend, op Curaçao voor geheel andere toestanden en gewoonten komen te staan en die zich daaraan nog niet hebben leeren aanpassen. Er zijn er, die dat al heel spoedig leeren, maar er zijn er ook, die het daarin nooit ver brengen en zich altijd vreemd blijven gevoelen en gedragen in het vreemde land.

Maar, om tot de concrete punten te komen.

Volgens den briefschrijver bestaan er op Curaçao geen woningen van f 5 per maand. De laagste prijs is f 7.50 per maand en werklieden, die f 4 à f 5 per dag verdienen, huizen in woningen van f 25 à f 30.

Schrijver dezes kan tegenover deze mededeeling stellen, dat hij zelf geïnteresseerd is in een groot complex arbeiderswoningen, waaronder er zijn van f 7, f 6, f 5 en zelfs van f 4 en f 3.50 per maand — woningen van ongeveer de afmetingen, door den schrijver uit Curaçao opgegeven, bedoeld als éénmanswoningen voor de arbeiders, die hunne gezinnen, buiten de stad hebben wonen. In den prijs van f 12 à f 15 per maand vindt men nog steeds in de verschillende stadsgedeelten arbeiderswoningen bij honderden.

Woningen van f 25 en f 30 per maand zijn reeds geen arbeiderswoningen meer, maar de aangewezene voor de meer beschaafden onder het volk, als dé lagere ambtenaren van den actieven dienst der belastingen, brievenbestellers, politieagenten, kleine winkeliers of neringdoenden, winkelbedienden enz. enz. Dat ook werklieden — handarbeiders dan —, die wat hoogere standsaspiraties hebben, thans dergelijke woningen in gebruik beginnen te nemen, doet aan dezen regels niets af.

En dan doet men verder, wat de woninghuurprijzen betreft, niet ineens den grooten sprong van f 30 naar f 75 per maand, maar ontmoet eerst de woningen van f 40, f 50 en f 60, waarin nette gezinnen toch ook wel heel behoorlijk kunnen wonen; al moet men zich op Curaçao wel neerleggen bij het feit, dat op dergelijke woningen meer en meer beslag wordt gelegd door den „financieel opkomende z.g. „minderen stand".

Willemstad bezit geen rioleering; de bevolking heeft zich te behelpen met tonnetjes of blikken. Dit stelsel veroorzaakt veel ongemak en dikwijls zelfs onaangename moeilijkheden. Er is bij den verbeterden economischen stand thans haast geen concurrentie meer in het „vak". Maar wie voor de verzorging van dit onderdeel van de huishouding f 30 per maand betaalt — zooals de briefschrijver opgeeft —, die weet op Curaçao den weg heusch nog niet en is druk bezig de „markt" grondig te bederven. De Curaçaonaar komt met veel en veel minder terecht.

Wat de hooge prijzen van drinkwater betreft, wij hebben er reeds vroeger op gewezen, dat die prijzen naar gelang van den regenval enorm schommelen. Men heeft in het V. V. van den Kolonialen Raad over de watervoorziening kunnen lezen, dat regenwater in den regentijd bijna om niet wordt weggegeven. Als gemiddelden kunnen de tegenwoordige hooge prijzen, teweeggebracht door de felle droogte, die thans geheel West-Indië teistert, in geen geval dienst doen.

Schrijver dezes meent met het bovenstaande te hebben aangetoond, dat zijn vorige beschouwingen over het onderhavig onderwerp niet op al te losse gronden berusten. Het is natuurlijk niet zijn bedoeling te ontkennen, dat de levensomstandigheden te Willemstad met den dag moeilijker worden voor de kleine burgerij, voor de menschen die van f 300 à f 500 per maand een gezin moet onderhouden. Maar men schrijve vooral niet al de ongemakken van het leven op Curaçao toe aan de „duurte" of wel de stijging der kosten van het levensonderhoud. Ook de levensstandaard stijgt voortdurend en aan het opdrijven daarvan doen o[illegible]ee menschen, wier inkomen hun dat niet toestaat. Men wil niet achterblijven bij zijn meer bevoorrechte „standgenooten" en houdt daarbij te weinig rekening met de eigen beurs. Vandaar vooral de klachten over de duurte.

Het woningvraagstuk op Curaçao.

Van denzelfden schrijver bevatte de *N. Rott. Ct.* van 17 Juli het volgende artikel:

Blijkens een verzuchting in een van zijn jongste hier ontvangen nummers blijft de *Amigoe di Curaçao* nog steeds ijveren voor een verbod van opdrijven van woninghuurprijzen en voor de instelling van een huurcommissie. Het blad vindt daartoe aanleiding in de omstandigheid, dat de huurprijzen nog steeds de hoogte blijven ingaan en dat voor de „meest ellendige woningen" — op Curaçao „afdakjes" genoemd — die vroeger f 4 à f 5 aan huur opbrachten, thans reeds f 15 wordt geëischt.

De *Amigoe* schijnt toch maar weinig profijt te hebben getrokken uit de lessen der ervaring, in schier alle landen met overheidsingrijpen in de vrije bedrijven opgedaan Terwijl men, haast overal elders, thans met goed fatsoen tracht af te komen van z. g. crisiswetten en voor de uitvoering daarvan in het leven geroepen apparaten; terwijl niet het minst hier te lande de belastingbetalers zich noch wringen in de stroppen, die het directe en indirecte gevolg zijn geweest van de overheidsbemoeienissen, blijft het blad, zich blind starende op slechts één der zijden van het ingewikkeld vraagstuk, voor Curaçao pleiten voor een wettelijk verbod en huurcommissies.

Het zij verre van ons te ontkennen, dat er zich op Curaçao gevallen voordoen van huurprijsverhoogingen met 200 pct., gelijk de Amigoe mededeelt. Misbruiken komen altijd en overal voor, komen zelfs voor ook waar wetsverboden en huurcommissies bestaan. Maar de gevallen als door den *Amigoe* bedoeld betreffen in ieder geval toch de uitzonderingen. Over het algemeen zijn de huurprijzen bij lange na niet zoo sterk verhoogd, blijft de gemiddelde verhooging beneden de 100 pct. En er zijn nog honderden en honderden z.g. afdakjes, die tegen f 5 à f 10 (per maand wel te verstaan) verhuurd worden.

Doch dit is de hoofdzaak niet. Gegeven de reden van de stijging der huurprijzen, n.l. de zeer aanmerkelijke verbetering van den economischen toestand der bevolking, waaronder in tegenstelling met den nood van vroeger, thans welvaart heerscht, is het geen kwestie van leven of dood als voor een arbeiderswoning een paar gulden meer per maand aan huur moet worden opgebracht.

Wel van overwegend belang is de vraag wat het gevolg zal zijn van eventueel wettelijk ingrijpen en huurcommissies.

Wij nu, voor ons, verwachten daarvan niets meer of minder dan een onmiddellijke verslechting van den toestand, immers een aanzienlijke afneming van den particulieren woningbouw, waardoor de verhouding van het aanbod tot de steeds toenemende vraag nog ongunstiger zal worden dan zij reeds is. Wat misschien zelfs tot de noodzaak van duren gouvernementswoningbouw zal leiden, met als eindresultaat „stroppen" van honderdduizenden.

Nu vermoeden wij wel, dat de *Amigoe* en zijn medestanders hiertegen zullen aanvoeren, dat tegen verslapping van de particuliere energie gemakkelijk en afdoende kan worden gewaakt, b.v. door de eventueele maatregelen slechts toepasselijk te verklaren op woningen vóór den oorlog gebouwd, waardoor tegelijkertijd de billijkheid wordt betracht tegenover hen, die in den abnormalen tijd bouwden, en de prikkel om voort te bouwen onverzwakt wordt behouden.

Zij, die zoo redeneeren, verliezen daarbij echter uit het oog, dat er nog zoo iets is als het vertrouwen in de overheid. Is eenmaal dat vertrouwen

Een groot vriend der arbeiders.

In een der grootsts industriesteden van Frankrijk in St. Etienne, ten Z. W. van Lyon, vindt men heden een zeer bekend geworden en sociaal ongemeen nuttige inrichting, een tuindorp voor arbeiders Duizenden mijnarbeiders vinden hier een liefelijk, het familieleven en den bodemcultuur bevordelijk onderkomen. De verdiensten echter van den geheelen opzet en inrichting dezer tuinstad komt een katholieken priester toe, den Jezuitenpater Volpette. Zijn werkzaamheid van baanbreker op sociaal gebied verdient in breederen kring bekend te worden gemaakt.

Tot in het jaar 1894 heerschte onder de 90.000 arbeiders der stad slechts de roode vaan van het socialisme, juist in dit jaar echter ontsloeg de staatswapenfabriek een groot aantal arbeiders en met de werkloosheid, daaruit voortvloeiende, steeg de ellende. In dezen algemeenen nood kwam genoemde priester, die totdan toe leeraar in 't Jezuitencollege te St. Etienne was, op den inval den arbeiders op een zeer praktische wijze te helpen. Hij had van een dame gehoord, die haar arbeiders een stuk land met gereedschappen en zaad gegeven had, waarmede dezen het zich heel huiselijk hadden ingericht. Dit voorbeeld wilde hij navolgen en wel zooveel mogelijk in het groot.

De rond om de stad gelegen mijnwerken beschikten over uitgestrekte landerijen, die niet bebouwd werden, omdat de Maatschappij slechts aan de mijnwerken dacht. Pater Volpette zamelde onder zijn kennissen de som van 200 francs en pachtte van de maatschappij een groot stuk land.

Het was 4000 vierkante Meter groot en bestemd voor 50 arbeidersfamilies. De afbakening der verschillende stukken werd volvoerd en op een goeden Zondag trok de pater er met 50 gelukkige arbeiders naar toe. Deze eerste tuinstad werd Mariastad gedoopt. Door nieuwe collecten werd het noodige geld voor het onontbeerlijke gereedschap alsook voor het zaad bijeengebracht. 50 Arbeidersgezinnen hadden spoedig 'n kleinen, welbebouwden moestuin. En er volgde zoo een tweede, een derde en vierde tuingroep.

Doch al spoedig verhieven zich moeilijkheden zelfs van katholieke zijde. Sommige enghartigen wilden de sociale leer der juist kort tevoren verschenen Pauselijke Encycliek „*Rerum Novarum*" in het geheel niet begrijpen en beschuldigden Pater Volpette ervan dat hij het communisme predikte en de menschen met gevaarlijke probeersels hebzuchtig maakte.

Nog meer waren natuurlijk de radicaal socialistische overheden der stad St. Etienue tegen hem gekant. De radicale burgemeester zag de bemoeiingen en successen van den Jezuitenpater met scheele oogen aan en weigerde hem de inrichting van een waterleiding tegen den gebruikelijken prijs, terwijl dit anders aan alle algemeene instellingen en zelfs aan vele particuliere ondernemingen toegestaan werd. Niettegenstaande dat staat heden het borstbeeld van dezen burgemeester, en niet van P. Volpette, op een der hoofdpleinen der stad. Wellicht omdat hij de groote sociale daad volbracht had van de tot dan toe z. g. Priesterstraat in een Emile Zola straat te hebben omgedoopt. Dat is in ieder geval gemakkelijker geweest, dan wat Pater Volpette voor zijn arbeiders deed.

Spoedig bloeiden de tuinhuisdorpen rondom de stad op: „St. Jozef". „St. Stephan", „St Michaël". Sainte Croix", „St. Camille". Natuurlijk was dat alles de vrucht van ontzaglijke moeiten en offers. „Wanneer zult U toch eens eenmaal met die stichtingen uitscheiden?" vroeg men vaak schetsenderwijze aan den pater. Wanneer ik duizend tuinen gesticht heb, gaf hij gaarne ten antwoord. Hij ging echter verder en bij zijn dood had hij er 1500 ingericht met evenzooveel arbeidersfamilies, in het geheel 9000 zielen. Allen beschouwden hem als hun grootsten weldoener en noemden hem een heilige.

In de tuinen heerschte een eigenaardige democratie. Ieder complex had een „Raad.". die zelfstandig voor de goede orde zorgde, eventueele geschillen beslechtte en de vrijgekomen tuinen verpachtte. Bij de keuze der „afgevaardigden" had iedere huisvader een stem.

Voor de toelating tot een tuin stelde Pater Volpette de volgende voorwaarden: 1. Men mag niet reeds ergens anders een huis en een tuin bezitten, die voor de eigen behoeften toereikend is. 2. Men moet als een net en zedelijk mensch bekend staan. 3. Men mag op Zondagen in de tuinen en huizen niet werken. 4. Men mag zijn tuin niet aan anderen verhuren. 5. De tuin moet zoo goed mogelijk bebouwd worden. Elkeen is echter vrij, wat hij op zijn deel verbouwen wil.

Men heeft Pater Volpette voor de voeten geworpen, dat hij geenerlei voorwaarde, het godsdienstig leven betreffende, bedongen had voor de toelating tot zijn tuinsteden. Ja, hij verlangde zelfs niet eens een onderzoek of men kerkelijk getrouwd was, en of de kinderen gedoopt waren. Ook volslagen socialisten en vijanden van de Kerk werden zelfs toegelaten. Aan één, die hem dit als onjuist voorwierp, antwoordde hij: „U begrijpt niets van mijn idée, noch iets van de Pauselijke Encycliek over het arbeidersvraagstuk.

„Ik wil dat de menschen 's avonds een warme soep en een gezellig tehuis vinden. Want hoe kunnen wij anders aan hen, die honger hebben, het Evangelie der liefde prediken, wanneer wij verzuimen, hun werkelijk te helpen."

En juist deze behandeling voerde de menschen naar de Kerk terug. Vele arbeiders zijn daarop kerkelijk getrouwd en hebben hunne kinderen laten doopen, zonder dat men dit van hen ook maar in het minst geëischt had. Elke maar eeningszins opdringende wijze, om te doen bekeeren, ging hij ver uit den weg.

Daarvoor vond hij een veel betere manier om zijn menschen tot een andere denkwijze te brengen.

Zoo trof hij eens een fanatieken communist, die hij eveneens een tuintje verschaft had, juist bezig met zijn arbeid. Toen deze hem zoo vol vreugde vertelde. hoe heerlijk zijn groenten opschoten, zeide de pater hem plotseling:

— Dat is schitterend, ja; dat zullen de buren ook heerlijk vinden.

—Hoezoo? vroeg de man. Wat gaat dat mijn buren aan?

— Dat moet je niet zeggen, wij zullen de vruchten van je arbeid onder allen gelijkmatig verdeelen.

De man begon te protesteeren: — Wat ik geplant heb, dat behoort aan mij!

— Dat is allemaal goed en wel, zei de pater, maar we zijn toch allen broeders en derhalve moet het aan allen te zamen behooren.

— Och neen. Pater, kijk nou eens, mijn aardappelen zijn toch veel mooier als die van de anderen. Ieder arbeidt voor zichzelf.

— Ieder voor zich en ieder voor allen. Alles moet gemeenschappelijk zijn. Dat is toch je communistische leer.

Toen sprong de man op: Pater, wanneer dat de communistische leer is, dan ben ik van heden af aan geen communist meer! Aan mijn aardappelen zal niemand raken!

Een anarchist, die men eveneens een tuin aangeboden had, wilde zich eerst vergewissen. of men hem hierom geen geloof aan God wilde opdringen, Hij kon het nauwelijks gelooven, dat men hem de algeheele vrijheid van levensbeschouwing liet.

— Waarom wilt U juist mij dien tuin geven? vroeg hij den Pater. U weet toch dat ik een anarchist ben.

— Ongetwijfeld, zei de pater, maar ik weet ook dat ge een brave kerel zijt met een goede vrouw en zes kinderen die honger hebben.

— Maar dan bent U een grooter socialist dan ik zelf meende de man.

— Dat zou ik meenen! Maar socialist naar mijn geest! De man kwam en werd spoedig een braaf Katholiek.

Zulke gevallen waren er vele.

Een bijzondere trots der tuinsteden was het zangkoor der knapen. Voor de nieuwe kerk gaf hun fijn gezang een bijzondere aantrekkingskracht. Het koor gaf ook in de stad St. Etienne zelf concerten en wierp dan dikwijls een flinke winst af voor een liefdadig doel.

Toen Volpette stierf waren de arbeiders ontroostbaar. Hij was onze grootste weldoener, zeiden ze en praten heden nog van hem als den edelsten volksvriend dien zij hebben leeren kennen.

op een punt geschokt, dan blijft er ook op andere punten daarvan niet veel meer over. Gaat het gouvernement over tot ingrijpen ten aanzien van woningen vóór den oorlog gebouwd, dan vervalt meteen elk vertrouwen, dat op de een of anderen dag niet weer een stap verder zal worden gezet op den ingeslagen weg en ook later gebouwde huizen onder de regeling zullen worden gebracht. Men zal wel denken: „ce n'est que le premier pas qui coûte."

Het is juist met den „premier pas", dat men zoo buitengewoon voorzichtig moet zijn. Wettelijk ingrijpen, dwang brengend waar steeds vrijheid heerschte, zal alleen dan als billijk en rechtvaardig worden aangevoerd, wanneer het ook werkelijk steunt op wat algemeen als billijk en rechtvaardig wordt beschouwd.

Zal men dit kunnen beweren van een overheidsingrijpen eenzijdig en ten koste van slechts éène categorie ingezetenen, als door de voorstanders van wettelijke vaststelling van maximumhuurprijzen en huurcommissies wordt verlangd?

Men moet het vraagstuk van alle kanten bezien, zich niet alleen plaatsen op het standpunt van de huurders, maar zich ook indenken in den toestand van de verhuurders.

Deze laatsten dan, de categorie, welke de *Amigoe* in het hoekje geduwd wenscht te zien, waar de slagen vallen, hebben in de laatste jaren alles om zich heen, traktementen, salarissen, loonen, de prijzen van vrijwel alle artikelen, de hoogte zien ingaan. Zij hebben, gelijkop met alle andere groepen der bevolking, gedeeld in de lasten van de waardedaling van het geld, hebben, wederom gelijkop met de anderen, de kosten van hun levensonderhoud zien stijgen.

Doch — en dit is voor beoordeeling van den toestand van overwegend belang — zij hebben bovendien nog te kampen met een onevenredige stijging van hunne bedrijfskosten, de kosten van het onderhoud hunner huizen.

De *Amigoe* heeft wel zeer beslist tegengesproken, dat de loonen in de bouwvakken in zoo sterke mate gestegen zijn als wij meermalen hebben beweerd.

Maar wie bekend is met de toestanden in de bouwbedrijven en dagelijks ziet hoe de grootste brekebeenen in de betrokken vakken, lieden die vroeger ten hoogste voor een plaatsing als leerling-metselaar of timmerman in aanmerking zouden komen en dan f. 0.90 tot f 1 verdienen, zich nu zonder blikken of blozen voor volleerd vakman uitgeven en het loon van f. 3 á f. 3.50 per dag eischen, hoe de meeste doodgewone metselaar zich zelven hebben gepromoveerd tot z. g. „bazen" om f 4 en f 5 te kunnen bedingen, die zal toegeven dat het niet overdreven is te zeggen. dat de kosten van huizenonderhoud in de laatste 10 jaren met ongeveer 200 pct. gestegen zijn, een stijging veel aanzienlijker dus dan enkel uit de waardedaling van het geld zou zijn te verklaren.

Van alle kanten heeft men zich beroepen op de stijging der levenskosten om verbetering van positie-, loons-, salaris- en traktementsverhooging te verkrijgen. Met het volste recht, natuurlijk. Maar telkens en telkens zijn dan toch maar de stijgingen van de kosten van het levensonderhoud voor de verschillende groepen der bevolking daarvoor verdisconteerd.

Zou het nu, bij zulk een stand van zaken, aangaan slechts aan één groep ingezetenen de wapens uit de hand te slaan, waarmede alleen hij zich verwerven kan in den strijd tegen de stijgende levenskosten?

Gelukkig dat te Willemstad nog zeer velen dezen vraag volstrekt ontkennend beantwoorden.

Zeker, in Nederland heeft de wetgever ingegrepen — in den crisistijd. Maar men heeft dit hier te lande niet eenzijdig gedaan, men heeft niet een enkele groep burgers uitgekozen als zoenoffer. De maatregelen ten aanzien van de eene groep waren steeds slechts een der schakels in de keten, die zoowat alle groepen der bevolking omsnoerde. Maximumprijzen, uitvoerverboden enz. enz.

En er is ook nog dit groote verschil dat hier te lande de maatregelen werden geboden, althans konden geacht worden te zijn geboden door een noodtoestand, terwijl op Curaçao van dit daar voltrekt, slechts natuurlijk verschijnsel is van een verrassend snellen vooruitgang.

De groote vraag, het groote vraagstuk liever, is niet in de eerste plaats hoe te voorkomen dat de huurprijzen nog stijgen — die stijging is allang verdisconteerd en meer dan dat in de particuliere budgetten — maar hoe in de toenemende vraag naar woningen te voorzien.

Op deze vraag is er maar één antwoord. Bouwen, steeds maar voortbouwen, tegenover toenemende vraag voldoend aanbod stellen.

Naschrift van de Redactie.

Deze beide bovenstaande artikelen van den Anonymus in de *N. Rott. Ct* hebben wegens overvloed van copie in de laatste weken langer op een plaatsje moeten wachten dan gewenscht was. Ook voor den Curaçaoschen lezer zijn ze interessant, in zoover om te weten wat er in Nederland over onze toestanden geschreven wordt.

Wij betwijfelen ten sterkste of er hier velen zijn, die het met den briefschrijver eens zullen zijn. Waarschijnlijk wel de huiseigenaars, die blij zullen zijn, dat de schrijver voor hen de partij heeft opgenomen.

Doch overigens niemand.

De schrijver is de pleitbezorger van de huiseigenaars, en speciaal van de categorie, die men in Holland de *huisjesmelkers* noemt. Hun gedrag wordt vergoeielijkt, verdedigd en met allerlei spitsvondigheden goedgepraat.

De Schrijver noemt b.v. als de reden voor de stijging der huurprijzen, de zeer aanmerkelijke verbetering van den economischen toestand der bevolking.

Doch dit is onjuist. De voornaamste jâ eenige reden voor de *buitensporige* stijging der huurprijzen is alleen het gebrek aan woningen. Er bestaan hier in de stad geen leege woningen. Juist daarom kan men bij elken prijs die men vraagt, toch er verzekerd van zijn er een huurder voor te vinden. Volgens den briefschrijver zou dit een bewijs zijn voor den bloeienden economischen toestand der bevolking. Doch het bewijst alleen, dat er vele menschen zijn, die zich op de meest bekrompen wijze moeten behelpen of wel in een woning beneden hun stand, of zonder eenige geriefelijkheid, en zoodra er een betere woning vrijkomt, terstond daar op vallen, ook al verslindt de huur een veel te groot deel van hun salaris of inkomen.

Juist om die buitensporige huurprijzen. geeft de *Isla* tegenwoordig voor haar employé's, die in de stad wonen, een toelage voor de huishuur wanneer deze méér dan 50 fl. per maand bedraagt.

Men kan zeggen, dat de huurprijzen, tusschen 40 tot 100 gld. en hooger per maand, tegenwoordig zeker 25 tot 50% te hoog zijn opgedreven, alleen omdat er door de huiseigenaren misbruik gemaakt wordt van den bestaanden woningnood.

Het is uitbuiterij in het kwadraat. Er zijn huizen, waarvan de huur meer dan 200% verhoogd is. Dat is echter niet in eens geschied. Doch in de laatste 6 jaar heeft men dat succesievelijk met schokken zien plaats vinden. En juist daarom, omdat er aan die opdrijving nog steeds geen einde schijnt te komen, omdat vele huiseigenaren maar steeds blijven doorgaan met die uitbuiterij, daarom heeft men hier gevraagd naar een huurcommissie om aan die opdrijverij der huren een einde te maken.

Het is dus niet, omdat de *Amigoe* alleen oog heeft voor de huurders en niet voor de huiseigenaars. Maar omdat deze laatsten meer dan rijkelijk voor hun eigen belangen gezorgd hebben ten nadeele der huurders, zoodat het meer dan billijk is de huurders „uit dat hoekje, waar de slagen op hen neervielen" te verlossen.

Wat het woningvraagstuk betreft, heerscht er tegenwoordig in Willemstad een noodtoestand zooals nooit te voren.

Een noodtoestand 1o door het groot gebrek aan woningen 2o door de buitensporige huurprijzen, die voor de meesten ver boven hun krachten reiken. 3o doordat vele gezinnen zich thans moeten behuizen in veel te kleine woningen of 2 of twee of drie gezinnen in één woning samenhuizen.

De schrijver spreekt in dat eerste artikel over *éénmanswoningen*. Het is voor de eerste maal, dat we dezen naam hooren. We kennen wel *éénkamer*woningen. Waarschijnlijk bedoelt de schrijver deze.

Ten minste als zoodanig kennen we die complexen huizen, waarin de schrijver geïnteresseerd is.

Dat die *één kamer*-woningen dikwijls door den huurder in twee kamertjes veranderd zijn door het plaatsen van een los schot, doet natuurlijk aan de zaak niets af.

Doch die naam van *éénmans*-woningen is bovendien misleidend. Als zoodanig bestaan ze zelfs niet. Wellicht op de 100 dergelijke *één-kamer* woningen zal men er geen 5, geen 2 vinden, die maar door één persoon bewoond worden. Want het zijn woningen, die vooreerst het concubinaat in hooge mate in de hand werken, omdat bijna elke jonge man, die in de stad komt werken, er een bijzit inhaalt, zoogenaamd om voor de wasch en het eten te zorgen of men vindt er 3 of 4 jongemannen bij elkaarhokkend, die samen de huur betalen.

Voorloopig laten we het hierbij. Doch er is nog heel wat meer in deze beide artikelen recht te zetten. We zullen er nog wel eens op terugkomen.

Bekendmaking.

De verkoop van juweelen en van gouden en zilveren voorwerpen ter Spaar & Beleenbank van Curaçao beleend van den **2n Jan. 1925** *af tot en met den* **29n Juni 1925** *onder* **No. 3305 K** *t.m* **No. 2393 L.** *zal plaats hebben, op Donderdag den 7den Octb. a. s. s' morgens om 9 uur en volgende Donderdagen.*

Belanghebbenden worden verzocht den verkoop te voorkomen door de aanzuivering der verschuldigde interesten.

Curaçao den 11 Septb. 1926

de Voorzitter

H. J. Cohen Henriquez.

Aruba.

Bij gelegenheid van het bezoek van Z.Exc. Gouverneur Brantjes te Aruba van 19—22 Augustus, werd door de beide landraden J. H. EMAN en A. WEVER aan den landvoogd een document aangeboden, bevattende een uiteenzetting van de tegenwoordige toestanden op Aruba met toelichting, met verzoek dat daarin verbetering zou gebracht worden.

Allereerst brengen de landraden den Gouverneur in kennis met de slechte verhouding, die er bestaat tusschen Gezaghebber en landraden, die elke vriendschappelijke samenwerking in het belang van het eiland en zijn bewoners onmogelijk maakt.

Reden waarom zij Z.Exc. eerbiedig verzoeken zijn overplaatsing te bespoedigen.

Verder verzoeken de landraden den Gouverneur eerbiedig verandering te brengen in de volgende aangelegenheden

1o. den *Loodsdienst*. Herhaaldelijk kunnen schepen niet de Paardenbaai binnengeloodst worden, omdat er geen vaste roeiers zijn voor de loodsboot, zoodat de loods, wanneer er een schip voor de haven ligt, er niet in slaagt de vereischte 4 roeiers bijeen te krijgen. Dikwijls gebeurt 't dan, dat zoo'n schip op eigen risico de haven binnenloopt. Om hierin verbetering te brengen stellen de landraden voor, minstens twee vaste roeiers aan te stellen. die voor den tijd dat er geen loodsdienst te verrichten is, bij openbare werken in dienst kunnen gesteld worden, en dan gemakkelijk bij voorkomende gelegenheid door twee andere losse roeiers kunnen aangevuld worden.

Nog beter zou het zijn, wanneer de motor-loodsboot, die op San Nicolaas gestationeerd is, voor den loodsdienst in de Paardenbaai kon gebruikt worden. Want in de baai van San Nicolaas is er voor deze motorboot volstrekt geen werk, zoolang die haven niet uitgediept en toegankelijk is voor groote schepen.

Ook dan nog blijft het mogelijk voor de uitzonderingsgevallen, dat een schip op San Nicolaas verwacht en van welks komst steeds te voren kennis gedragen wordt, de motorboot daarheen te zenden.

Dit alles is oorzaak dat de tegenwoordige loods, — iemand met plichtsbesef en verantwoordelijkheidsgevoel en geheel berekend voor zijn taak — zijn werk met tegenzin verricht.

2o. *Gouvernements-Steiger*. De planken, die het wegdek vormen van dezen steiger, zijn in die mate versleten, dat vrachtauto's, die er over heen en weer rijden, er soms doorheen zakken.

3o. *De open loods op den steiger*. Wanneer deze aan de Oostzijde tot boven toe, en aan de Westzijde tot op ongeveer 2 M. hoogte beplankt worde, zou hiermede in den regentijd veel gerief en aan den handel veel voordeel bezorgd worden. De W. C. voor het publiek op den steiger is op zoo'n ongelegen plaats en zoo onfatsoenlijk gebouwd daar waar deze *nu* staat, dat ze kwetsend voor het gevoel en weinig bevordelijk voor de zedelijkheid is.

4o. *Politiedienst*. De drukte en beweging in de hoofdplaats van Aruba is in den laatsten tijd zoodanig toegenomen, dat het niet meer mogelijk is met hetzelfde aantal politie agenten nog langer den dienst te handhaven. Herhaaldelijk komt het in den laatsten tijd voor, dat families in de stad lastig gevallen, beleedigd en mishandeld worden door de talrijke vreemdelingen, die dikwijls in staat van dronkenschap verkeeren.

Ofschoon de Gezaghebber wel doordrongen is van dezen ongewenschten toestand, schijnt hij toch niet te vinden voor vermeerdering van politie. Doch hij kan voor zijn woning wel een permanenten wachtpost handhaven, waardoor de rondes des te meer verzwakt worden wegens het gering getal dienstdoenden agenten. Als gevolg hiervan moet ook de fiscus er onder lijden, daar gevaar voor ontduiking der fiscale rechten des te grooter is. Onmiddellijke uitbreiding van het politiecorps is dus ten zeerste aan te raden om verdere nadeelen en onheilen te voorkomen.

5o. POSTERIJ. Bij het invoeren van het loketsysteem op het postkantoor, waarvoor het publiek zeer erkentelijk is, is echter tegelijkertijd een zeer nadeelige wijziging gebracht in het uitdeelen der brievenmalen, n. l. degene, die in de stad woont en geen loket heeft, krijgt alleen aangeteekende stukken van de post, geen gewone brieven.

Zoo kan men op het postkantoor een partij menschen vinden, die het voorrecht hebben hun brieven te mogen ontvangen of wel omdat zij een loket hebben of wel omdat zij buiten de stad wonen of den ambtenaar kunnen wijs maken, dat zij buiten de stad wonen of wel omdat zij vrienden hebben in het bezit van een loket, waarvan zij eveneens mogen gebruik maken en een andere partij die de verongelijkten zijn, voor wie geen consideratie bestaat.

Het is billijk, dat ook voor deze laatsten eenige inschikkelijkheid betoond en aan hen op hun persoonlijk verzoek eveneens de correspondentie afgegeven wordt; verder, dat op de dagen van aankomst en vertrek van de *Ligia* ook den anderen schrijver of het kantoor wordt werkzaam gesteld voor den dienst der posterij, opdat het publiek wat vlugger bediend worde. Deze verbetering zou veel klachten voorkomen en allen tevreden stellen.

6o. BUITENWEGEN. Deze eischen een grondige verbetering. Doch ook de landraden deelen de meening, dat het beter is hiermede te wachten tot de regentijd voorbij is, met uitzondering van den weg, die naar de San Nicolaasbaai voert, omdat wegens het zeer druk verkeer langs dezen weg, onmiddellijk herstel gewenscht is.

7o. WILDE BOOMEN IN DE STAD. Hier en daar komen in de stad tusschen de huizen nog een aantal Indjoe-boomen voor, die van hoegenaamd geen nut zijn, doch integendeel verblijfplaats bieden voor veel muskieten en andere insecten en de straten ontsieren.

8o. ZITTINGHUIS VOOR DEN GEZAGHEBBER OP SAVANETA. De voltrekking van huwelijken op Savaneta geschiedt in een huis, dat voor dergelijke officieele dienstverrichting geheel ongeschikt is en dat niet beter of grooter is dan een korenschuur en maakt alzoo een miserabelen indruk, terwijl toch de parochie van San Nicolas-Savaneta in alle andere opzichten vooruit is en daar even fatsoenlijke menschen wonen als in de stad.

Het is dus verstandig een paar gulden méér te besteden aan huishuur en de woning, die vroeger voor dat doel gebruikt werd, weer opnieuw te huren.

8o. OPENBARE PUTTEN. Reeds sedert langen tijd zijn deze niet meer schoon gemaakt en verkeeren niet meer in hygiënischen toestand.

9o. VOLKSGEZONDHEID. Men is hier zeer verontrust, dat de mazelen, die vroeger hier meermalen als zeer goedaardig zonder sterfgevallen voorkwamen, dezen laatsten keer onder zulke gevaarlijke verschijnselen optraden, zoodat binnen enkele dagen in één gezin twee kinderen bezweken, terwijl nu nog bijna iederen dag één of meer kinderen aan deze ziekte sterven. Daar dit alleen in de buitendistricten geschiedt, vermoedt men, dat deze sterfte, in verband staat met een of anderen onhygiënischen toestand.

10. SAMENSMELTING VAN BETREKKINGEN. Hoogstgewenscht is, dat zoo spoedig mogelijk iemand worde aangesteld, om de betrekkingen, opengevallen door den dood van den Heer CROES, waar te nemen.

Nu deze betrekkingen onderling verdeeld zijn tusschen den Gezaghebber en den dienstdoenden Ambtenaar van het Openb. Ministerie, is een regeling ontstaan, die onhoudbaar is, waarvan de plaatsing van het Notariaat in handen van den Ambtr. van het O. M. wel het meest bedenkelijk is.

Voor het verrichten van een eenvoudige zaak, zooals b.v. geboorte-opgaven, moet soms lang gewacht worden en wat soms gepaard gaat met onnoodig formaliteits-gedoe, omdat men hier te maken heeft met den Gezaghebber.

Eveneens voor een akte af te geven door den Ambtenaar v. h. O. M. moet men telkens wachten om hem te spreken te krijgen, hetzij in zijn kwaliteit van d.d. Ambtenaar v. h. O. M. of als Ontvanger, of als Notaris, en zooals laatst het geval was, omdat hij niet op zijn kantoor aanwezig was, zijnde als Notaris op San Nicolaas werkzaam.

De landraden.

J. H. EMAN

A. WEVER.

Dit document werd door de landraden op de audientie bij den Gouverneur persoonlijk nog nader toegelicht.

Tevens werd door den Gouverneur aan den Gezaghebber opgedragen met de Landraden de plaatselijke aangelegenheden te bespreken, waarbij ZExc tevens den wensch uitdrukte, dat de verhouding tusschen de landraden en den Gezaghebber nu voortaan beter zal worden, en dat volgens voorschrift der wet de Gezaghebber ten allen tijde bereid zal zijn met de landraden buiten den Raad de zaken te bespreken en in den Raad op schriftelijk verzoek van beide landraden.

Vereeniging „Suriname".

Op Zaterdagavond 28 Augustus j.l. had deze Vereeniging weder een bijeenkomst in het gebouw 't Kransje. Het bestuur is nu samengesteld als volgt:

J. I. Henssen — Voorzitter.
E. A. Breeveld — Secretaris.
V. A. G. Braam — Penningmeester.
L. E. Braaf }
D. V. C. Aksel } Commissarissen
A. F. C. Niekoop }
E. Ch. Nagele }

Zij, die leden wenschen te worden van deze Vereeniging, wenden zich tot een der bovengenoemde bestuursleden aan de Witteweg No. 51 alhier.

Ook niet-Surinamers kunnen als leden worden toegelaten; eveneens die te Curaçao gevestigd zijn.

Aan deze vereeniging is rechtspersoonlijkheid verleend bij Gouvernementsbesluit van Vrijdag 10 September 1926, No. 706, en zal nu in volle actie treden tot heil van Suriname te Curaçao.

11 September 1926 — Bijblad van de — No. 2227

AMIGOE DI CURAÇAO

Het Tien-jarig bestaan der Petroleumnijverheid op Curaçao.

Evenmin als men ooit gedacht zou hebben dat Deli een landschap van beteekenis zou worden en daar een moderne stad Medan zou verrijzen, evenmin had men kunnen voorspellen dat 't stille Curaçao, onze West-Indische kolonie in Zuid-Amerika, zou opbloeien tot een voorspoedig gewest, met een haven aan de hoofdstad Willemstad, welke langzamerhand de beteekenis van een wereldhaven zou verkrijgen. Ginds, op Sumatra, twee Nederlandsche pioniers waarvan de heer Nienhuys, die nog in leven is, met zijn tabakscultuur de grondslag heeft gelegd van een bedrijf, dat thans tot de eerste welvaartsfactoren van Ned.-Indië en van Nederland kan worden gerekend, op Curaçao de Nederlandsche onderneming: de „Koninklijke Nederlandsche Maatschappij tot explotatie van petroleumbronnen in Nederlandsch-Indië," welke haar arbeid heeft uitgestrekt tot het hoofdeiland der Nederlandsche benedenwindsche eilanden in de Caraïbische zee.

In Nederl.-Indië is reeds veel pioniersarbeid verricht, op Curaçao heeft men die thans ook van particuliere zijde mogen beleven, nog sluimert de zusterkolonie Suriname, welke uit haar slaap moet worden wakker geroepen door den onbekenden prins.

Dit jaar is het 10 jaren geleden, dat de „Bataafsche", de Curaçaosche Petroleum Maatschappij oprichtte met een kapitaal van vier millioen gulden, in 1919 uitgebreid tot 7½ millioen, met het doel om de ruwe olie van de door haar in Venezuela geëxploiteerde petroleumbronnen, op Curaçao te raffineeren, aldaar te verkoopen en verder te verschepen over de wereld.

Bevoorrecht door haar gunstige ligging en haar natuurlijke haven in het Schottegat over de St. Annabaai, boven de ondiepe haven van Maracaibo, was Curaçao de aangewezen plaats om Venezuela's rijke olievoorraden te verwerken tot verschillende producten als daar zijn: residu, petroleum, gasolie, gasoline, benzine, ruwe olie, smeer-,diesel- en machine olie en petroleumcokes.

De C. P. M. deed groote bouwwerken uitvoeren door Nederlandsche maatschappijen, welke blijk hebben gegeven goeden en degelijken arbeid te kunnen leveren en die daardoor een lauwer meer geoogst hebben op 't gebied van ingenieurskunde. Zoo leverde de Delftsche Pletterij L. J. Enthoven & Co. 141 tanks van verschillenden omvang, waarvan de grootste 33 M. diameter heeft en 16 M. hoog is. Deze werden gebouwd op het groote emplacement van de „Isla" op het schiereiland Asiento in het Schottegat, aangekocht door de C. P. M., welke maatschappij thans een opslagruimte heeft van 548000 M3, terwijl nog 171000 M3 in aanbouw is.

Duizenden arbeiders vonden hun brood aan den bouw van de raffinaderij met kraakinstallatie, welke in 1918 in gebruik werd gesteld. Thans kan de „Curaçaosche Petroleum Industrie Maatschappij," gevestigd te Willemstad, welke in 1925 het geheele bedrijf van de C. P. M. overnam, met haar moderne fabriek dagelijks ongeveer 10.000 ton ruwe olie verwerken. Ook aan de Caracasbaai heeft de maatschappij op haar terrein een aantal olietanks laten oprichten, teneinde grootere schepen, welke de haven niet kunnen of willen binnenloopen, van stookolie te kunnen voorzien. Een andere groote Nederlandsche onderneming: de „N.V. Swarttouw's Constructiewerkplaatsen en Machinefabriek te Schiedam leverde in 1925 tanks van verschillende constructie.

De ruwe olie wordt uit Venezuela met tankschepen vervoerd, waarvan de Curaçaosche Scheepvaart Maatschappij — een onderdeel van de in 1918 opgerichte C. P. I. M. — er 18 bezit. Daarvan zijn er 16 steeds in de vaart. De reis van Venezuela naar Curaçao (heen en terug. *Am. di Cur.*) duurt 4 dagen. Iederen morgen komen er 4 dergelijke tankschepen Willemstad binnen. Het vervoer begon in 1918 met houten lichters, toen met z. g. Monitors, thans met de bovenomschreven olietankschepen, waarvan de laatste, de „Maxima" groot 2300 ton. in Februari d. j. werd afgeleverd door een Nederlandsche Maatschappij.

Hoe de haven van Curaçao zich heeft ontplooid, moge blijken uit de scheepvaartbeweging welke in 1926 die van Amsterdam heeft overtroffen. Dat jaar kwamen er te Willemstad binnen 3469 schepen (2129 stoom- en 1340 zeilschepen) metende ruim 19 millioen ton, (niet *ton*, maar M³. —*Am. di Cur.)* terwijl Amsterdam slechts kon bogen op ruim 2999 schepen met 18.6 millioen ton. (M³.)

Schepen van allerlei nationaliteit doen thans Curaçao aan; niet minder dan 16 verschillende vlaggen afkomstig van 36 landen, van herkomst of van bestemming wapperden in 1924 in Curaçao's haven, Stookolie wordt thans als brandstof gebruikt door een groot aantal schepen, die in Curaçao bunkeren, welk eiland door zijn ligging als bunkerstation aangewezen is voor schepen van of langs Zuid-Amerika's Noord- en Oost-kust en Zuid-Afrika op weg naar het Panamakaal varende.

Willemstad is bunkerstation en toeristenhaven beide. Duizenden vreemdelingen bezoeken met toeristenschepen — veelal uit Amerika — de kolonie en het behoeft geen betoog, hoe dit aan ieder op het eiland ten goede komt.

Voor een droogdok heeft de C. P. I. M. ook gezorgd, toen het bleek dat het Koloniaal Gouvernement daartoe niet durfde overgaan. De scheepsbouwwerf Nieuwe Waterweg te Schiedam leverde in Mei j.l. een droogdok (het Koningin Wilhelmina dok) van 287.5½ voet lang, 76'6", breed en 8'7", hol, met een diepgang van 3¼ vt. en met een lichtvermogen van 3000 ton. Van dit dok, dat in het Schottegat werd geplaatst, zullen ook andere schepen dan die, behoorende aan de Islavloot gebruik mogen maken.

Het spreekt van zelf dat de C. P. I. M. ook zorgt voor vervaardiging van haar eigen verpakkingsmiddelen in een blik- en kistenfabriek, terwijl binnenkort op Asiento een smeeroliefabriek zal verrijzen.

De watervoorziening is door de Maatschappij goed geregeld. Geen wonder. Het is van het grootste belang om voor de raffinaderij te kunnen beschikken over voldoende zoet water, waaraan Curaçao betrekkelijk zoo arm is. Het waterreservoir op Zapaté kan 16 millioen L. water bergen. Amerikaansche windmolens pompen uit 15 waterputten het water op, dat door pijpleidingen naar het reservoir wordt gevoerd.

Ten behoeve van de employé's opende de maatschappij in 1922 een clubgebouw. Tennis- en golfbanen zijn aangelegd. Er bestaan plannen om moderne geriefelijke woningen te bouwen voor al het personeel. Reeds hebben de technische beambten op het eiland Negropont keurig gebouwde huizen.

Er is nog een Nederlandsche maatschappij welke een mooi stuk werk heeft afgeleverd, n.l. de Ned. Seintoestellenfabriek te Hilversum, welke volgens het ontwerp van Ingenieur Schotel een korte golfzender heeft samengesteld. Behoudens enkele kleinere onderdeelen, in deze zender geheel gebouwd uit in Nederland vervaardigd materiaal. Curaçao kan thans over een afstand van 20000 K. M. per korte golf berichten ontvangen uit Ned-Indië!

Curaçao vooruit, in alle opzichten! Nog wordt er gearbeid om velerlei verbeteringen tot stand te brengen, welke een 1e klas wereldhaven eischen. Particulier initiatief gaat daarbij voor.

Als bijzonderheid kan nog worden medegedeeld dat de inkomsten in 1924 de uitgaven hebben overtroffen, zij het ook met het kleine bedrag van ruim f 6500. Over de Rijksbijdrage behoefde dat jaar niet te worden beschikt.

Dat men dankbaar moge zijn voor de zegeningen welke door de vestiging van de „Bataafsche," Nederland en Curaçao zijn deelachtig worden. Meer en meer trekt de kolonie de aandacht in het buitenland en verhoogt Nederlands naam als koloniseerende mogendheid.

STATISTISCHE GEGEVENS.

Jaren.	Binnen gevallen schepen netto inhoudsmaat	Opslagruimte in tanks M3.	Verwerkte hoeveelheid ruwe olie in Kg. tons.	Aantal employés in het bedrijf werkzaam	Aantal arb. der C.P.I.M.
1919	1.530.000 M3	89.000	4.000	45	196
1923	4.500.000 M3	109.000	372.000	53	989
1925	10.400.000 M3	548.000*	1.370.000	136	2.435

OPMERKINGEN. * Benevens 171.000 M3. in aanbouw op 1 Jan. 1926.

's Gravenhage Juli 1926.

FRED. OUDSCHANS DENTZ.

Noot van de Redactie van de *„Amigoe di Curaçao."*

Het is wel eigenaardig, dat we van uit Holland er aan moeten herinnerd worden, dat de C. P. I. M. dit jaar reeds het 2e lustrum viert van haar bestaan op Curaçao.

Naar aanleiding van deze herdenking schreef de Heer Oudschans Dentz, oud-administrateur van het Militair Hospitaal in Paramaribo, thans met verlof in Holland, het bovenstaande artikel in de *Indische Verlofganger* No. 1. van 13 Aug. ll.

Wij twijfelen echter wel een beetje of dit jaar wel als het juiste gekozen is voor de viering van het 10 jarig bestaan van de C. P. I. M. op Curaçao.

Men oordeele uit de volgende datums, die wij bij elkaar gezocht hebben over de C. P. I. M.

De plantage *Asiento*, waar thans de groote raffinaderij gevestigd is, werd in 1915 aangekocht van den Heer Hipoliet Chapman. De koopacte werd gepasseerd op 30 Augustus 1915.

In de *Koloniale Verslagen* vonden we de volgende datums opgeteekend.

Op 1 Januari 1917 kwam *De Curaçao Petroleum My*, tot stand, te voren heette ze nog de *Bataafsche Petroleum My.*

„In de eerste helft van 1916 werd een aanvang gemaakt met haar bedrijf."

Aldus in het Kol. Verslag van 1917 op bladz. 1.

Waarin echter dien aanvang bestond vonden we niet nader verklaard, maar olie was er toen nog niet.

In 1917 werd voor het eerst met 2 houten lichters en twee kleine sleepbooten van 800 ton 8000 ton ruwe olie van Maracaibo aangevoerd, aldus bl. 28 Kol. Verslag v. 1918.

In de Maand Mei 1918 was de Raffinaderij in zoover gereed gekomen, dat met het bedrijf een aanvang kon worden gemaakt.

In Juni 1918 komen de producten voor het eerst in den handel. Wegens transport-moeielijkheden was nog in 1919 de aanvoer van ruwe olie uit Maracaibo zeer gering en onvoldoende om het bedrijf aan den gang te houden, zoodat in het eerste halfjaar van 1919 de raffinaderij slechts met zeer beperkt vermogen kon werken en in het tweede halfjaar moest worden stilgelegd.

In dat jaar werd met 1 lichter met sleepboot in 18 ladingen 14000 ton ruwe olie v. Maracaibo aangevoerd. En nu in 1926 *dagelijks* ruim 10.000 ton.

Wat een verschil.

Wat is dus de juiste datum voor de viering van het 10 jarig bestaan?

Volgens onze meening dateert van 30 Aug. 1915 de vestiging v. d. Cur. Petr. My op ons eiland. Doch in Mei 1918 begon eerst de Raffinaderij.

In 1925 hadden wij dus het 2e lustrum van de komst van de *Bataafsche* alhier kunnen vieren.

In Mei 1928 bestaat er pas aanleiding het 10 jarig bestaan van de opening van de Raffinaderij te herdenken.

Nog iets. In bovenstaand art. wordt gezegd, dat de C. P. M. werd opgericht met een kapitaal van 4 millioen gld. en in 1919 uitgebreid tot 7½ millioen gulden. Doch dat kapitaal zal naderhand nog wel aanmerkelijk uitgebreid zijn, want tegenwoordig staat er op de terreinen van *Asiënto* voor een waarde van 40 millioen aan gebouwen, machinen en 300 tanks enz.

ALLERLEI.

Een betere bestemming.

Onlangs werd de vraag gesteld wat er eigenlijk geworden is van de *„dikke Bertha's*, de Duitsche reuze-kanonnen uit den oorlog.

Een Amerikaansch vakblad uit de petroleumindustrie geeft het volgende antwoord op die vraag: Het staal van deze vèrdragende kanonnen werd voor hoogdruk-distilleerketels gebruikt, en een groote Amerikaansche petroleummaatschappij is er op het oogenblik mee bezig zes van zulke oude ketels door vier nieuwe, van dit Duitsch kanonnenstaal gemaakt, te vervangen. Het metaal is bizonder geschikt de hooge temperatuur en den hoogen druk te weerstaan, die bij het transformatieproces van zware in lichte olie gebruikt wordt.

Stookolie voor locomotieven.

De London Midland and Scottish Railway Company deelt mee, dat de proeven met locomotieven, die met olie gestookt worden, bevredigend zijn gebleken en dat als gevolg daarvan 150 locomotieven daarvoor zullen worden ingericht. Tot dusver is dit reeds met 88 machines geschied.

De maatschappij deelt voorts mee, dat het bezigen van olie om te stoken vergeleken met steenkool niet economisch is en dat dit alleen geschiedt om de steenkoolvoorraden te sparen.

Nieuwe vinding op vliegtuiggebied.

Het eerste Engelsche *autogiro- of windmolenvliegtuig* is te Hamle bij Southampton beproefd door kapitein Frank Courtney. Het toestel had nog geen tweehonderd meter uitloop noodig om op te stijgen en daalde van een hoogte van 30 M. vrijwel loodrecht op het door een stuk papier aangegeven landingspunt. Courtney zei dat de autogiro door iedereen te besturen was, die thans motorfiets rijdt. Vliegpractijk is er niet voor noodig. Het eenige gevaarlijke van het vliegen schuilt in het landen, wat met dit toestel veel gemakkelijker wordt.

De eerste prentbriefkaarten.

Te Londen is overleden Sir Adolf Tuck, een der directeuren van de firma Rafael Tuck and Sons Ltd., uitgevers enz. Sir Adolf was de eerste, die in 1894 te Londen prentbriefkaarten heeft uitgegeven.

De West-Indische Gids.

De Aug.-afl. vangt aan met een artikel van den hr. S. KALFF: „Een koninklijk Commissaris in Suriname," waarmede bedoeld wordt graaf J van den Bosch, dezelfde die in Oost-Indië als gouverneur-generaal de „vader van het Cultuurstelsel" werd. In West-Indië heeft de zending van v. d. B. geen diepe sporen nagelaten; hij liet er corrupte toestanden bestaan en zijne koloniale hervormingen verdwenen de een na de ander. „Als vertegenwoordiger der Kroon mocht hij, tusschen de rij der gouverneurs, een poovere figuur heeten."

De hh. Th. E. en A. P. PENARD geven, in de Engelsche taal, eene bijdrage over Europeesche invloeden op de Arawaksche taal, zooals die in Suriname gesproken wordt.

„Een vergeten hoofdstuk uit de geschiedenis van het Curaçaosche circulatie-bankwezen" is de titel van een opstel van den hr. J. van Ettinger, geschreven naar aanleiding van een op verzoek van den Minister van Koloniën teruggenomen voorstel van het bankwezen in die kolonie.

Verder is in deze afl. opgenomen het verslag van de commissie van advies en onderzoek inzake Surinaamsche houtsoorten over het jaar 1925; eenige boekbesprekingen door Jhr. L. C. van Panhuys; een aan de West ontleend bericht over de productieve waarde van den kleinen landbouw; en ten slotte eene Bibliografie (waarin o. a. de aandacht gevestigd wordt op een speciaal nummer van het *„Boletin de la Cámara de Comercio Holandesa-Mexicana en la Haya"* van Juli j. l. met bijdragen over Suriname van Dr. A. J. A. A. Baron van Heemstra en van Mr. O. E. G. Graaf van Limburg Stirum. Ook bevat het een schetskaartje van Suriname en eenige foto's).

Een kerk in 32 jaar gebouwd door één metselaar.

De berichtgever te Rome van de *N. R. Crt.* vertelt van een kerk, waaraan één metselaar 32 jaar lang geheel alleen gebouwd heeft, en welke nu eindelijk geheel voltooid is.

't Was in de eerste dagen van 1894, dat Guiseppe Branchini, pastoor van het gehucht Venezzano, 24 K.M. van Bologna, het besluit nam een nieuwe kerk te stichten ter vervanging van de erg bouwvallig gewordene oude. In strengen eenvoud van eigen leven verborg hij een grooten trots op zijn gemeente. Het nieuwe Godshuis zou dat van alle omliggende parochiën vèr moeten overtreffen. Hij verzocht dus een vriend, den bouwkundige Francesco Gualandi van Bologna een plan te maken. Als eenige voorwaarde stelde hij den Gotischen stijl. „Die kost minder", beweerde hij.

Het begin was hoopgevend. De energieke boeren van den omtrek lieten zich door de geestdrift van hun geestelijken leider meeslepen en wijdden hun vrije uren aan het graven van de fundamenten en het aankruien van zand uit het bed van de rivier de Reno. De pastoor betaalde hun werk — want gratis diensten verlangde hij niet — met een stuiver per dag. Zoo kwamen de 7000 kubieke meters rivierzand bijeen, die noodig waren. De baksteenen waren niet zoo gemakkelijk te krijgen. Er zouden wel een millioen noodig zijn. Maar een Maecenas kwam te hulp; hij gaf een oven en een tweeden schonk het armbestuur. De boeren werkten — ofschoon de eerste gloed al gauw danig bekoelde — als ze een uurtje over hadden als steenbakker en de afval van de hennep — de rijkdom van de streek — diende als stookmateriaal. Zoo kreeg men zoowat de helft van de millioen steenen bij elkaar, de rest leverden de oude kerk en de onvermoeide propaganda van den bouwheer.

Maar het materiaal was niet de hoofdzaak. Het werkvolk ontbrak. En daarin ligt het wonderlijke van deze nieuwe kerk. Eén metselaar, Vito Mazzoli, begon de geweldige taak en volbracht die. Door zijn handen gingen alle steenen, hij alleen bouwde, dikwijls met primitieve middelen, op stellingen, waarop hij telkens zijn leven waagde. Het ruwe werk werd verricht door een paar opperlui, die lang niet altijd kwamen. Dikwijls moest de pastoor eigenhandig de kalk naar boven brengen. Toen Pastoor Giuseppe Branchini den eersten door Vito Mazzoli gelegden klinker zegende, was deze 36 jaar oud, nu is hij 68.

De metselaar en de pastoor wedijverden in bezieling voor de vrijwillig op zich genomen taak. Meer dan eens probeerde Mazzoli te bedriegen: hij gaf bijvoorbeeld zes uur werk op, terwijl het acht of tien geweest waren. Maar Branchini liet zich niet bedotten: de werkman was zijn toon waard en wat hem toekwam werd hem, zelfs tegen zijn wil, opgedrongen. Misschien droeg ook vadertrots bij tot dezen opofferingswil. Mazzoli heeft een zoon, die voor priester studeert en het is natuurlijk zijn geheime wensch, dat deze de Eerste H. Mis zal opdragen in het kerkgebouw, dat geheel tot stand kwam door de handen van zijn vader.

De vorige maand werd de nieuwe kerk van Venezzano ingewijd. Rondom stonden de pastoors der omliggende gemeenten, de meesten reeds van een jonger geslacht, opvolgers van hen, die Branchini het stoute plan hadden zien opvatten en gewanhoopt hadden aan het slagen er van, de parochianen, die dikwijls verwijfelden, maar toch altijd weer hun kleine bijdragen schonken in geld of in natura, de schoolkinderen, die de tijden van onzekerheid niet hebben gekend, de autoriteiten en de statige karabiniers te paard, die het geval als „dienst" beschouwden. Zij allen zagen het aan, hoe een kardinaal zeven maal schreed om het werk van Mazzoli en de muren met wijwater te besprenkelen. En tusschen hen stond afgetobd door de lange spanning en gebogen door ouderdom de bouwheer nederig zwijgend te midden van al dien door hem zoo lang begeerden luister.

De metzelaar Mazzoli.... was er niet. Hij had zich verstopt. Misschien omdat hij vreesde dat de ontroering te sterk zou zijn. Ook de architect ontbrak, hij stierf lang voor de voltooïng van het werk, dat goeddeels door zijn zoon gedirigeerd was.

Berichten uit de Kolonie.

Lourdes-Film.

A. s. Zondag wordt in de „Salon Habana" de Lourdes-Film opgevoerd, die in Holland en overal elders weken achtereen voor honderden en duizenden toeschouwers is afgedraaid.

Dezen film is van echt godsdienstigen aard en maakt een overweldigenden indruk. Wij danken voor de vriendelijke uitnoodiging.

Elias M. Penso ✝

Maandagavond overleed alhier ten zijnen huize op Scharloo de Heer ELIAS M. PENSO, sedert vele jaren lid van den Kolonialen Raad, ook lid van den Kamer van Koophandel en Consul van België en Chili.

Onder buitengewone deelneming werd Dinsdag namiddag het lijk grafwaarts gedragen en ter aarde besteld op het Israëlitisch kerkhof op den berg van Pietermaai.

Aan de geachte familie betuigen wij onze oprechte deelneming.

Verlaging-Posttarieven.

Berichten uit Nederland melden, dat het tarief voor brieven en briefkaarten, welke *over land* (dus b.v. via New-York) naar Indië, Suriname en Curaçao gezonden worden, zal gelijk worden gesteld aan het *Zeepost*-tarief. Dus voor brieven 10 cts en voor briefkaarten 7½ cts. Wij vernamen zelfs, dat dit nieuwe tarief reeds op 1 October a. s. begint.

Wij willen hopen, dat deze maatregel ook spoedig voor Curaçao *naar* Nederland zal worden afgekondigd, zoodat voor brieven, van hier via New-York, of via Engeland, of ook met de Fransche mail via Havre of St. Nazaire, of met de Duitsche booten via Hamburg verzonden, hetzelfde port geldt als voor zeepost.

— Eveneens zal worden ingevoerd de mogelijkheid voor uitgevers van couranten en tijdschriften deze *voor zeepost* naar Indië, Suriname en Curaçao bij abonnement te frankeeren tegen de bestaande bindende *binnenlandsche* tarieven.

Het gevolg zou daarvan zijn, dat de prijs van 't abonnement van de groote Hollandsche dagbladen hier in de kolonie precies hetzelfde zou zijn als in Holland, wat een enorme besparing oplevert.

Miniaturas.

Deze week ontvingen we No 11 van *Miniaturas* gedateerd op den Koninginnedag.

Het bevat een zeer mooi portret van H. M. Koningin Wilhelmina in oranje-omlijsting. Verder de portretten van de sprekers en van de meeting in het Kransgebouw op 20 Augustus welke portretten echter achterste voren zijn weergegeven.

Examens.

De vorige week hebben den 4den Rang behaald na gelukkig afgelegd examen de dames PETRONILIA WEVER en ANNA MARIA LACLÉ beiden van Aruba.

Onze gelukwenschen.

Regen.

Zondag op Maandag nacht ten 3 uur viel er in de stad een mooie regenbui. die bijna een kwartier aanhield,

Woensdag van kort na middernacht tot ongeveer 6 uur 's morgens bleef het bijna voortdurend kalm doorregenen, terwijl heel ver weg men de donder hoorde rommelen

In het geheel viel er dien nacht in de stad 12 m.M. regen. Op Sta. Rosa 15 m. M. De geheele week was de warmte ongewoon broeiend en drukkend, terwijl de wind herhaaldelijk uit een anderen hoek kwam, meestal zuidwest.

Ontvangen

van den Heer Jorge B. Suarez alhier *El Teósofo.*

Men zal wel begrijpen, dat die buddhistische droomerijen en verzinsels van de dames Blavatsky, Annie Besant enz. zonder eenigen degelijken philosophischen en godsdienstigen grondslag voor ons niets aantrekkelijks hebben en dat wij ons niet kunnen voorstellen hoe menschen met gezond verstand, die een onpartijdige studie gemaakt hebben van de bewijzen voor deze z.g.n. reïncarnatie, astrale lichamen en hoe of verder al die Oostersche phantasterijen ook mogen heeten, dit alles au serieux kunnen nemen.

Houten huizen.

In Maracaibo zijn in den laatsten tijd 3000 houten huizen aangekomen. Deze huizen zijn kant en klaar in Amerika gemaakt, en worden in Maracaibo in elkaar gezet.

Op deze wijze hoopt men in Maracaibo kort en bondig het woningvraagstuk voor de arbeiders, dat ook daar zeer urgent was, tot oplossing te kunnen brengen.

Asphalteering.

Een gedeelte van de Breedestraat, Otrabanda van af het Brionplein ligt al weken achtereen aan de eene zijde opgebroken en het blijft maar zoo liggen, omdat er in het geheel niet aangewerkt wordt tot zeer groot ongerief van de bewoners, die daar wonen en tot groot gevaar voor het verkeer.

Want er is misschien geen drukker punt voor het auto-verkeer dan juist daar vlak bij den omzwaai van en naar het Brionplein en naar de brug over de haven.

Toevallig vernamen we dezer dagen wat de reden is, dat de straat daar in zulk een desolaten toestand blijft liggen.

Naar men zegt heeft de C. P. I. M. de fabrikatie van asphalt stop gezet, zoodat de asphalteering van dezen weg en ook van de andere straten, die nog aan de beurt moeten komen, geen voortgang kan hebben. Het is een leelijke strop. Want dit systeem van asphalteering voldeed hier buitengewoon.

Het heeft die straat stofvrij gemaakt tot groote tevredenheid der winkeliers en ook het verschrikkelijk geratel en geraas over de vroegere keien en steenbeslag heeft vrij wel opgehouden.

Bij geruchte vernamen we, dat de Isla bereid zou zijn nog een kleine hoeveelheid asphalt voor zoover het voor dit stuk van de Breedestraat noodig is, nog aan te maken.

Maar wat gebeurt er dan met de anre wegen, die nog voor asphalteering op het program staan?

Trinidad ligt zoo ver niet en de voorraad van het asphaltmeer aldaar is onuitputtelijk. Maar die natuurlijke asphalt eischt een heel andere bewerking voor het wegdek dan de asphalt, die als bijproduct van de petroleumindustrie hier in den handel komt.

Match.

A. s. Zondag 4.30 zal er op Mundo Nobo een voetbalwedstrijd plaats hebben voor den beker *Bill Brauerei Jong-Holland I* en *Paramaribo. I.*

BUITENLAND.

Naklanken van het Eucharistisch Congres te Chicago.

Het is wel interessant eenige bekende persoonlijkheden, aan het woord te laten, die hun oordeel hebben uitgesproken over het Eucharistisch Congres te Chicago in Juni ll. gehouden.

Het zijn personen, die, buiten de Kerk van Rome staande, eene positie innemen, die hen even hoog plaatst als onafhankelijk maakt en een oordeel zonder beïnvloeding van buiten af waarborgt.

Gaan wij de uitingen van de vele sprekers, die in de een of andere kwaliteit het Congres in zijn geheel, of groepen van deelnemers daaraan, toespraken, dan blijken zij alle afgestemd op een en denzelfden grondtoon, die zeer juist werd getroffen door den Nederlandschen Consul te Chicago bij de ontvangst der Nederlandsche pelgrims.

Aan het hoofd der Nederlandsche gasten bevond zich Z. D. H. Mgr. v. d. Wetering, Aartsbisschop van Utrecht. De Belgen volgden achter Z. D. H. Mgr. Heylen, Bisschop van Namen.

Zij werden ontvangen door een 1000-tal stambroeders te Chicago, in wier naam de Belgische en Nederlandsche Consul spraken.

Deze, hoewel niet Katholiek, zeide o. a.

„Ik voel mij vereenigd met deze bijeenkomst van Hollandsche en Belgische afgevaardigden en anderen; zij zal in sterke mate bijdragen tot de vriendschap, welke tusschen het Belgische en het Amerikaansche volk bestaat. Deze Doorluchtige vergadering, gegrond op de fundamenten van een christelijk leven, zal ten gevolge hebben *een beter onderling begrijpen, het grootste probleem, dat de volkeren der wereld bezig houdt*".

In de laatste woorden, door ons gespatieerd, ligt kernachtig gekristalliseerd de groote beteekenis van deze internationale ontmoeting.

Een beteekenis intusschen, welke logisch voortvloeit uit het wezen der R. K. Kerk, die niet anders nastreeft dan de verbroedering der menschheid in den verhevensten zin. Ook op dit Congres werden waardevolle uitspraken vernomen van vooraanstaande figuren, die met kracht en overtuiging erkenden, dat zonder geestelijke vernieuwing onze materialistisch vergroeide wereld wel *moet* ondergaan.

Klaar en duidelijk werd dit laatste nu geformuleerd door president COOLIDGE in zijn Boodschap aan het Internationaal Eucharistisch Congres in antwoord op de uitnoodiging van den Kardinaal-Aartsbisschop van Chicago, Z. E. Kardinaal Mundelein, om dit Congres bij te wonen. Daarin vindt men o. m. de twee volgende passages, die ieder voor zich spreken:

„Men verzekert mij, dat dit Congres een der grootste godsdienstige bijeenkomsten zal worden, die in onze tijd in Amerika gehouden zijn. Ons land heeft langen tijd den naam gehad veel te veel zijn krachten te wijden aan stoffelijke dingen.

Misschien zijn wij van een dergelijke kritiek niet zoozeer dáárom het voorwerp geworden, omdat wij meer dan anderen in stoffelijken voorspoed belang stelden, als wel wijl wij in deze richting met meer welslagen dan anderen gearbeid hebben. Intusschen — het beste antwoord op deze kritiek is dit, dat de stoffelijke voorspoed onmogelijk verzekerd kan worden geacht, indien hij niet steunt op het werkelijk bestaan van het geestelijke."

„Indien Amerika onder economisch opzicht vooruitgaat, indien het een toevluchtsoord is voor recht en vrijheid, dan is het zulks, dank zij de diep-godsdienstige overtuiging van zijn volk."

Van hoe groote beteekenis dit Congres verder werd geacht in Amerika kan blijken uit de ontvangst, welke de kerkelijke hoogwaardigheidsbekleeders, maar vooral den Pauselijken Legaat, Z. E. Kardinaal, Bonzano, werd bereid, Niet alleen door Katholiek Amerika, doch eveneens door den Staat en de Stad Chicago zelf, de groote zakenwereld, de wetenschappelijke wereld, kortom door Amerika als geheel.

Onder de 12.000 vertegenwoordigers van allerlei lichamen en instellingen, die aanwezig waren op de „burgerlijke receptie" van den Legaat in het uitgestrekte Colosseum zat in de eerste rij James Davis, minister van arbeid, als speciale vertegenwoordiger van den president der Republiek.

Teekenend, zoowel voor het Congres als de Kerk, waarvan het uitging, is uit de toen gehouden redevoeringen van officieele zijde deze zinsnede: „De oudste en verhevenste cultuur van het Westen (nl. de Kerk van Rome) heeft een gezant der Kerk afgevaardigd naar het jonge-Amerika — nooit genoeg zal de Republiek der nieuwe wereld dezen vereerden gast weten te schatten."

Niet minder merkwaardig is een receptie, door de meest vooraanstaande Israëlieten van Chicago den Congressisten aangeboden, ten huize van een hunner, de heer Morris Joseph, Voorzitter van de Joodsche vereeniging „B'nai Zion."

Het welkomstwoord werd gesproken door rabbijn Abraham Hirschberg die o. m. zeide; „Indien de geest, die dit Congres bezielt, algemeen was, hoe schoon zou dat zijn!"

Onder betuigingen van diepen eerbied voor het katholiek geloof riep hij een hartelijk welkom toe aan de pelgrims, „die hier tezamen zijn gekomen in het algemeen belang der menschheid."

Dit was echter niet het eenige geluid van waardeering uit Joodsche kringen.

Rabbijn Louis M. Mann van de „Chicago Union Sinai" een der meest invloedrijke leiders van Joodsch Amerika schreef:

„Het is mij een voorrecht, eenige begroetingswoorden te kunnen richten tot het Internationaal Eucharistisch Congres, hetwelk in Juni onze groote stad zal vereeren. Wanneer duizenden en nogmaals duizenden mannen en vrouwen hun land, hun bezigheid of hun familie verlaten, om aan deze zuiver-godsdienstige plechtigheid deel te nemen, dan is dat een buitengewone beweging tegen het materialisme van onzen tijd en een machtig bewijs van de geestelijke kracht, die in de harten der menschen woont. Als godsdienstleeraar geloof ik, dat de religieuse krachten van ons allen onbewust nut kunnen trekken uit het wonderbaarlijke bewijs der geloofstrouw van onze katholieke broeders. Dat God hunne moeite en inspanning moge zegenen."

Van Protestantsche zijde liet men zich al evenmin onbetuigd. Ds. Clifford W. Barness, voorzitter van het Verbond der Protestantsche Kerken van Chicago, begroette het Congres met deze woorden:

„De Katholieke Kerk moge in haar streven, de souvereine rechten van Christus op sociaal, economisch en politiek gebied door middel van een Internationaal Eucharistisch Congres te bevorderen, overtuigd zijn van de beste wenschen van het Christelijk volk te Chicago, zonder onderscheid van godsdienst. Wij hopen, dat dit Eucharistisch Congres, onder de wijze leiding van Kardinaal Mundelein, er toe zal bijdragen, het geestelijk wezen onzer gemeenschap te verdiepen en het volk te vrijwaren tegen het zieldoodende materialisme."

De warme bewondering bepaalde zich echter niet uitsluitend tot godsdienstige kringen.

Zelfs de zakenwereld, waarvan men zou denken, dat zij slechts tijd en neiging zou hebben voor zuiver materieele bemoeienissen, sprak zich op merkwaardige wijze uit.

Van den president der Beursvereeniging te Chicago, Albert W. Harris, vernemen we deze woorden:

„De zakenwereld vereenigt zich met de heele wereld, om deze groote katholieke onderneming welkom te heeten. Zulke godsdienstige Congressen moeten nu en in de toekomst plaats vinden, omdat zij een veredelende macht voor het menschdom beteekenen."

En van William R, Dawes, president van het Handelsverbond te Chicago:

„Chicago heet alle deelnemers aan het Eucharistisch Congres hartelijk welkom. Wij hebben de leiding van het Congres toegezegd, dat zij op onze medewerking kan rekenen dáár, waar wij behulpzaam kunnen zijn. Gedurende het Congres zal Chicago de aandacht van de heele katholieke wereld tot zich trekken. Wij hopen, dat al degenen, die naar Chicago komen, onze stad zullen verlaten met een gevoel van vriendschap, ook omdat er niemand zal hebben verzuimd, zich door de grootste voorkomendheid en beminnelijkheid verdienstelijk te maken."

Men weet niet welke greep te doen in de rijke verscheidenheid van uitlatingen van de meest onverdachte zijden.

Zoo behoorde onder de sprekers ook Mr. Insull, een der machtigste figuren in het zakenleven van het Midden-Westen, een man van wien gezegd wordt, dat hij recht door zee pleegt te gaan en er geen gewoonte van maakt een blad voor den mond te nemen, tegen wien hij zich ook richt.

Daarenboven wordt van hem gezegd, dat hij hooge maçonnieke graden bekleedt.

Wel merkwaardig is het dan hem hulde te hooren uitspreken aan de Kerk, vooral wat betreft haar karaktervorming door haar zedenleer en tucht.

Dit alles kan eenigszins bewerken die Kerk eens onder juiste belichting te zien en hare beteekenis en waarde te leeren kennen, vooral als instituut, dat grenzen vermag uit te wisschen en verschillen van taal op te heffen.

Geen tweede instelling ter wereld zou, naar het getuigenis van aanwezigen, een manifestatie van dezen omvang in zulke harmonie kunnen ondernemen.

En dat de omvang reusachtig was bewijst wel het getuigenis, dat zelfs Amerika, hetwetk op dit punt toch al buitengewone dingen heeft aanschouwd, nog nooit iets dergelijks heeft meegemaakt.

Wat betreft het Katholieke karakter wordt verzekerd, dat geen stad, behalve Rome, ooit zooveel kerkelijke hoogwaardigheidsbekleeders bij elkander heeft mogen aanschouwen.

En dan deze massa, van alle landen der wereld, alle talen sprekend, uit alle standen en lagen der maatschappij, één van zin, geestdriftig samengedromd met één gemeenschappelijk, vereenigend doel.

Men stelle daartegenover slechts de wereld in den huidigen tijd, verdeeld in kampen als van erfvijanden, om door het contrast zonder meer reeds de beteekenis te begrijpen van de organisatie, die zulke resultaten weet te bereiken.

Tot slot moge hier een citaat van onverdachte en bekende zijde volgen over dit Congres.

De Chr.-Hist. „Nederlander", het bekende hoofdorgaan der Christ. Historische partij in ons Moederland, een blad, dat zeker niet vrij is te noemen van anti-papistische smetten, schreef als nabetrachting op het Eucharistisch Congres het volgende, dat vooral aan gelijkelijk geïnfecteerden warm aanbevolen wordt:

„Ds roomsche kerk ontwikkelt groote kracht.

Het 28sten Internationaal Eucharistisch Congres legde daarvan opnieuw getuigenis af. Hier was een wereldcongres, zooals wellicht Rome zelf nooit heeft aanschouwd.

Verbijsterend was bovendien de belangstelling. Daar werden samenkomsten gehouden, waar ongeveer een kwart millioen menschen bijeen waren, terwijl duizenden, die geen plaats konden krijgen, om het gebouw heen zwierven. De vrouwenmeeting was de grootste, die ooit in Amerika werd gehouden. In één woord was er een volksbeweging, die — naar men schrijft — wat de alom zich openbarende geestdrift betreft, slechts haar wederga vindt bij de groote kruistochten in middeleeuwen. Bij de sluitingsceremonies waren meer dan 650,000 personen aanwezig.

Aan preeken en toespraken was geen gebrek. Ontelbare heilige communies werden geofferd. Zelfs Eskimo's vertegenwoordigden „bij de wereldhulde aan den Eucharistischen Heiland hun gekerstend Groenland". Maar één van de belangrijkste mededeelingen was die van den roomschen bisschop van Liverpool, dat de eenheid tusschen de kerk van Engeland en de Katholieke kerk als op den weg naar de verwezenlijking kan worden beschouwd. Daarnaast werden belangrijke besprekingen gevoerd over de mogelijkheid van hereeniging der grieksche orthodoxen en roomschen in het Oosten. En de „Osservatore Romano" juicht over den geweldigen bloei van het religieuse en charitatieve leven in de Vereenigde Staten.

Wij kunnen er bijvoegen: Niet alleen dáár, maar in vele andere landen, ook in ons land, is dit het geval.

Als protestanten kunnen wij dat betreuren, doch te ontkennen is dit niet."

Na deze bekentenis kunnen wij ons van verder commentaar ontslagen achten.